

BỔ SUNG HỌC LIỆU ĐIỆN TỬ ĐÁP ỨNG ĐẠI HỌC NGHIÊN CỨU TẠI TRUNG TÂM THÔNG TIN – THƯ VIỆN, ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

ThS. Phạm Thị Thu*

ThS. Hà Hải Yến**

Tóm tắt: *Phát triển Thư viện điện tử, thư viện số là nhu cầu tất yếu trong kỷ nguyên thông tin hiện nay. Trong đó học liệu điện tử, tài liệu số là hạt nhân của thư viện điện tử. Nội dung của bài viết bao gồm: Phần 1. Học liệu điện tử với mô hình đại học nghiên cứu tại ĐHQGHN. Phần 2. Thực trạng nguồn học liệu điện tử tại ĐHQGHN. Phần 3. Kế hoạch phát triển nguồn học liệu điện tử. Cuối cùng, bài viết chỉ ra một số nội dung, biện pháp tiếp tục đổi mới Thư viện đáp ứng đại học nghiên cứu.*

Từ khóa: *Học liệu điện tử, Đại học nghiên cứu, Trung tâm TT-TV, ĐHQGHN*

Trong kỷ nguyên thông tin hiện nay, thư viện đóng vai trò quan trọng trong quá trình xây dựng và phát triển của xã hội thông qua các hoạt động cung cấp tài nguyên thông tin đến bạn đọc trong mọi ngành nghề, mọi lĩnh vực khác nhau của đất nước. Đặc biệt là trong lĩnh vực Giáo dục, đào tạo và Nghiên cứu khoa học. Ngày nay, nhu cầu bạn đọc về tài nguyên thông tin rất cao và đa dạng, hình thức sử dụng các nguồn tài nguyên thông tin cũng không còn chỉ giới hạn trong lĩnh vực các ấn phẩm dạng bản in, đĩa CD/VCD/DVD. Chính vì thế, hoạt động quản lý và khai thác thông tin thư viện đã có những chuyển biến mạnh mẽ, nhằm đáp ứng nhu cầu ngày càng gia tăng và đa dạng hóa nhu cầu dùng tin của bạn đọc.

Đại học Quốc gia Hà Nội là một Trung tâm đào tạo đại học, sau đại học và nghiên cứu, ứng dụng, chuyển giao khoa học - công nghệ đa ngành, đa lĩnh vực, chất lượng cao, đạt trình độ tiên tiến, định hướng đại học nghiên cứu, làm nòng cốt trong hệ thống giáo dục đại học, đáp ứng nhu cầu phát triển kinh tế xã hội của đất nước. Với hướng phát triển đại học nghiên cứu tại ĐHQGHN, các nhiệm vụ trọng tâm được xác định bao gồm đổi mới và nâng cao chất lượng đào tạo, phát triển các sản phẩm khoa học công nghệ và đẩy mạnh hội nhập quốc tế. ĐHQGHN ưu tiên đầu tư các nguồn lực để đổi mới và nâng cao chất lượng đào tạo, tổ chức thực hiện các chương trình đào tạo chất lượng cao đối với một bộ phận sinh viên giỏi, phát triển các sản phẩm khoa học công nghệ đồng thời đẩy mạnh hội nhập quốc tế.

---

* Phòng Bổ sung - Trao đổi, Trung tâm Thông tin – Thư viện, Đại học Quốc gia Hà Nội

** Phòng Bổ sung - Trao đổi, Trung tâm Thông tin – Thư viện, Đại học Quốc gia Hà Nội

Nguồn lực thông tin đóng vai trò hết sức quan trọng và không thể thiếu được trong công tác nghiên cứu và đào tạo. Trung tâm TT-TV, ĐHQGHN (Trung tâm) với mục tiêu phát triển trở thành trung tâm khai thác, cung cấp tài nguyên tri thức hiện đại được quản lý, vận hành ở trình độ quốc tế, có khả năng phục vụ và đáp ứng cao yêu cầu nghiên cứu khoa học và đào tạo đẳng cấp quốc tế với mô hình đại học nghiên cứu của ĐHQGHN. Trong thời gian qua, được sự đầu tư của ĐHQGHN và sự tài trợ của các tổ chức trong nước, Trung tâm xây dựng được một nguồn lực thông tin phong phú có thể phục vụ một cách đặc lực và hiệu quả cho công tác nghiên cứu và đào tạo. Đồng thời xây dựng Trung tâm trở thành đầu mối liên kết các trung tâm thông tin - thư viện đại học trong cả nước, cũng như là đầu mối quốc gia kết nối với mạng thông tin quốc tế, góp phần vào việc mở rộng quan hệ trao đổi thông tin với các trường đại học tiên tiến trong khu vực và thế giới.

1. Học liệu điện tử với mô hình đại học nghiên cứu tại ĐHQGHN

1.1 Vai trò của nguồn tài học liệu điện tử

Trong trường đại học, thư viện góp phần đào tạo nguồn nhân lực có tri thức cho đất nước, thúc đẩy tiến bộ xã hội, phát triển sản xuất và khoa học công nghệ. Thư viện cung cấp cho bạn đọc những thông tin khoa học mới, đặc biệt là những kết quả, thành tựu của các công trình nghiên cứu khoa học của cán bộ giảng viên và sinh viên trong nhà trường. Đây là dạng thông tin mang tính đặc thù, khó tìm kiếm ở hệ thống thư viện khác. Thư viện bổ sung và cập nhật những kiến thức mới, những phương pháp giảng dạy tiên tiến giúp cho việc học tập và giảng dạy thêm sinh động và hấp dẫn. Thư viện mở rộng điều kiện học tập cho đối tượng người học cả về không gian, thời gian và các lĩnh vực tri thức hơn so với khuôn khổ qui định về nội dung, chương trình và kế hoạch đào tạo của nhà trường. Công nghệ thông tin - truyền thông đang đưa đến một cuộc cách mạng giáo dục - sự phạm thật sự, làm thay đổi nhiều khái niệm cơ bản của giáo dục, nghiên cứu khoa học. Tại nhiều hội thảo bàn về vấn đề này, các ý kiến đã thống nhất hiệu quả, tiện ích của áp dụng phương tiện thông tin hiện đại và công nghệ vi tính để soạn giáo trình, dạy - học, khai thác các nguồn tư liệu trong dạy - học và nghiên cứu khoa học. Tham gia quá trình ứng dụng công nghệ thông tin và Internet vào giảng dạy - học tập, nghiên cứu khoa học, thư viện trở thành những trung tâm thông tin - tư liệu thực sự, góp phần đặc lực biến thông tin thành tri thức bằng cách liên kết các nguồn tài nguyên thông tin với nhau, đồng thời mở rộng khả năng đáp ứng nhu cầu dùng tin của mọi đối tượng thông qua sự hợp tác liên thông và chia sẻ nguồn lực thông tin một cách nhanh chóng, thuận tiện, tiết kiệm cả thời gian và vật chất cho người sử dụng.

Học liệu điện tử đóng vai trò hết sức quan trọng và không thể thiếu được trong công tác nghiên cứu và đào tạo. Trong thời gian qua, mặc dù nguồn kinh phí được cấp hàng năm rất hạn hẹp, song được sự đầu tư của ĐHQGHN và kết hợp với mở rộng hợp tác, trao đổi

và tranh thủ viện trợ quốc tế, Trung Tâm đã bổ sung và xây dựng được nguồn lực thông tin khá quan trọng, phong phú có thể phục vụ một cách đặc lực và hiệu quả cho công tác nghiên cứu và đào tạo. Trung Tâm hết sức coi trọng việc đảm bảo đầy đủ nguồn thông tin trong dây chuyền hoạt động của mình. Không phải ngẫu nhiên khi đánh giá cơ sở hạ tầng thông tin của một đơn vị, người ta không thể bỏ qua hay xem nhẹ vốn tài liệu này. Giá trị tiềm lực của một cơ quan thông tin, thư viện hay tư liệu, là kết quả xây dựng, tích lũy lâu dài theo một chính sách hợp lý trên cơ sở nhu cầu của xã hội.

Đổi mới hoạt động đào tạo

Trong những năm gần đây, vấn đề đổi mới phương pháp dạy học ở nước ta đã được Đảng, Nhà nước cũng như các cấp quản lý giáo dục rất quan tâm. Cùng hòa nhịp vào xu hướng đổi mới phương pháp dạy học đang diễn ra sôi nổi khắp nơi trên thế giới, việc đổi mới phương pháp dạy học ở nước ta cần được xúc tiến mạnh mẽ hơn nữa trên cơ sở những quan điểm đầy đủ và thống nhất về đổi mới phương pháp dạy và học cũng như những giải pháp phù hợp, khả thi.

Như vậy, những định hướng lớn cho tương lai phát triển của ngành giáo dục đã nhấn mạnh đến đổi mới phương pháp giảng dạy và học tập. Đề đổi mới phương pháp dạy và học đòi hỏi: "Người dạy phải dạy thật, người học phải học thật".

Trong môi trường đào tạo, nhất là trong quá trình đổi mới phương pháp giảng dạy và học tập tại Việt Nam, giảng viên và học viên phải truy cập được những tài liệu và nguồn tài nguyên thông tin cần thiết và chia sẻ chúng "mọi lúc, mọi nơi". Chính vì vậy, thư viện số được hình thành, xây dựng và phát triển, với chức năng chủ yếu là đáp ứng những yêu cầu thông tin và nhu cầu sử dụng thông tin của mọi đối tượng, từ các trường học, lớp học, văn phòng, phòng thí nghiệm, nhà riêng và các nơi cung cấp dịch vụ thông tin công cộng...

Hệ thống thông tin và các nguồn lực thông tin phong phú và các điều kiện truy cập thông tin được mở rộng sẽ là một đòn bẩy thúc đẩy quá trình chuyển đổi phương pháp giảng dạy. Giáo viên có thể truy cập nhiều nguồn thông tin có giá trị để cập nhật kiến thức, chỉnh lý giáo trình, chỉnh lý nội dung bài giảng. Bằng việc có thể truy cập các nguồn tài nguyên thông tin dạy và học trên mạng, giáo viên có thể thay đổi phương thức giới thiệu kiến thức cho sinh viên, có thể rút ngắn thời gian không hiệu quả trên lớp (dành cho việc ghi chép thuần túy). Giúp cho giáo viên có điều kiện hơn trong việc chuyển đổi từ khâu chuyển giao kiến thức cho sinh viên sang khâu chuyển giao phương pháp tiếp cận tri thức - một yêu cầu quan trọng của quá trình cải tiến phương pháp giảng dạy. Giáo viên sẽ không còn mất nhiều thời gian cho việc trình bày kiến thức bởi vì sinh viên có thể tự tìm thấy trên hệ thống thông tin, từ đó giáo viên có cơ hội tập trung hơn vào việc dẫn dắt về phương pháp cho sinh viên. Những điều kiện tra cứu mở rộng nguồn thông tin cho phép giáo viên

có điều kiện nghiên cứu và nâng cao năng lực, nâng cao chất lượng giảng dạy và nghiên cứu.

Nguồn học liệu điện tử sẽ tạo ra một môi trường hoàn toàn mở cho sinh viên, phá vỡ các giới hạn vật lý của việc học tập tại giảng đường, cho phép sinh viên có thể tự học trong nhiều điều kiện khác nhau và mở rộng điều kiện tiếp cận thông tin của họ. Đó là tiền đề quan trọng và cơ bản để nâng cao chất lượng từ phía người học. Sinh viên có thể truy cập vào các nguồn tài nguyên thông tin có giá trị trên mạng của Trung tâm. Sinh viên cũng có thể sử dụng các dịch vụ của hệ thống để chia sẻ thông tin với nhau.

Đối với ĐHQGHN, hàng chục nghìn sinh viên được tiếp cận với nhiều nguồn thông tin khác nhau, do đó sẽ khắc phục được tình trạng thiếu thông tin, tư liệu đặc biệt là các thông tin kinh tế - khoa học kỹ thuật hiện đại, từ đó thúc đẩy quá trình đào tạo đẳng cấp quốc tế của ĐHQGHN.

Việc tạo lập và phát triển các nguồn tài liệu cùng các sản phẩm và dịch vụ thông tin trực tuyến đã được hầu hết các trường đại học lớn ở trong và ngoài nước quan tâm. Điều này thể hiện rõ vai trò, vị trí, tầm quan trọng của nguồn tài liệu cùng các sản phẩm, dịch vụ thông tin trực tuyến đối với quá trình phát triển công tác nghiên cứu, đào tạo tại mỗi trường đại học trong giai đoạn hiện nay.

Đối với hoạt động nghiên cứu khoa học

Hoạt động nghiên cứu khoa học của giảng viên, sinh viên đòi hỏi ở thư viện một khả năng cung cấp thông tin và các dịch vụ kèm theo ngày càng mở rộng và ở trình độ cao. Đồng thời, chính từ việc nghiên cứu đó đã trực tiếp tạo ra nguồn thông tin khoa học ngay tại thư viện nhà trường một khối lượng ngày càng lớn. Nhìn chung, có thể thấy: khả năng cung cấp và quản lý thông tin của thư viện luôn đòi hỏi ngày một cao hơn, đa dạng hơn, phức tạp hơn. Đó là thực tế và nó luôn đặt ra thách thức to lớn đối với hoạt động của thư viện.

Song song với nhiệm vụ đào tạo các ngành/chuyên ngành của các hệ, các bậc đào tạo khác nhau trong ĐHQGHN, nghiên cứu khoa học và phát triển các sản phẩm công nghệ cũng là nhiệm vụ trọng tâm của nhà trường. Phát triển hoạt động nghiên cứu khoa học cũng chính là nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy của thầy, học tập của trò, thúc đẩy sự tiến bộ của khoa học và công nghệ. ĐHQGHN tiến hành các nghiên cứu cơ bản và ứng dụng thuộc các lĩnh vực khoa học mũi nhọn, hướng vào thực tiễn, phát triển lý luận, tham gia giải quyết các vấn đề do kinh tế xã hội đặt ra, từ đó góp phần quan trọng vào việc phát triển các sản phẩm công nghệ, đưa những thành tựu khoa học và công nghệ tiên tiến vào thực tiễn sản xuất và đời sống.

Vì vậy, nguồn học liệu điện tử đã tăng cường thêm tiềm lực nghiên cứu khoa học của ĐHQGHN. Việc mở rộng nguồn lực thông tin cũng như kết nối với bên ngoài sẽ tạo ra một

môi trường trao đổi thông tin thuận lợi cho cán bộ nghiên cứu đề tài cho thích hợp với nhu cầu xã hội, tăng cường trao đổi phương pháp và kết quả nghiên cứu, từ đó chắc chắn sẽ đem lại những cơ hội thuận lợi hơn cho các cán bộ nghiên cứu nâng cao chất lượng nghiên cứu khoa học.

Ngoài ra, với đặc tính nổi bật là cập nhật nhanh chóng, nguồn học liệu điện tử mang đến cơ hội tiếp cận những kết quả nghiên cứu mới nhất, cập nhật nhất tình hình nghiên cứu và ứng dụng cho cán bộ nghiên cứu và phát triển khoa học, tạo ra những sản phẩm công nghệ tân tiến, phù hợp với yêu cầu thực tiễn xã hội.

Với vai trò là một trung tâm thông tin lớn, hệ thống thông tin của Trung tâm nếu được đầu tư hoàn thiện với khả năng kết nối và liên thông mạnh sẽ là một thứ cầu nối kỹ thuật số gắn kết các trường với các khu vực phát triển của đất nước, gắn kết các trường với các đối tác nước ngoài.

1.2 Mô hình phát triển đại học nghiên cứu tại ĐHQGHN

Mô hình đại học định hướng nghiên cứu, đa ngành, đa lĩnh vực, có tính tự chủ cao của Đại học Quốc gia Hà Nội đã được hình thành và phát triển. Với nhiệm vụ trọng tâm trong các công tác như sau:

Đào tạo

Tiếp tục triển khai thực hiện và phát triển các chương trình đào tạo, xây dựng và phát triển ngành, chuyên ngành đạt chuẩn quốc tế; từng bước phát triển một số bộ môn, khoa, đơn vị đạt chuẩn quốc tế; phát triển các chương trình đào tạo liên kết quốc tế; tăng cường tiếp nhận các chương trình đào tạo tiên tiến của các nước phát triển; xây dựng và phát triển các chương trình đào tạo liên ngành, mũi nhọn, có nhu cầu xã hội cao và những lĩnh vực khoa học mới.

Tập trung triển khai đồng bộ các giải pháp kiểm định chất lượng, nâng cao chất lượng đầu ra và tăng cường khả năng có việc làm của người học, đáp ứng yêu cầu của thị trường lao động trong và ngoài nước.

Tiên phong đổi mới tuyển sinh theo hướng đánh giá năng lực của người học nhằm đánh giá toàn diện năng lực của thí sinh và hội nhập với quốc tế.

Khoa học và công nghệ

Đẩy mạnh nghiên cứu cơ bản về khoa học tự nhiên, khoa học xã hội và nhân văn, khoa học giáo dục, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo và đóng góp vào sự phát triển khoa học - công nghệ quốc gia.

Phát triển một số lĩnh vực khoa học liên ngành, khoa học kỹ thuật và công nghệ tích hợp, khoa học - công nghệ biển để tập trung giải quyết các vấn đề về tăng trưởng xanh, biến đổi khí hậu và phát triển kinh tế biển.

Hội nhập quốc tế

Nâng cao mức độ quốc tế hoá của các chương trình đào tạo, đặc biệt là những chương trình đào tạo thuộc Nhiệm vụ chiến lược.

Tăng cường kết nối với hoạt động khoa học và công nghệ quốc tế, phát triển các nhóm nghiên cứu, phòng thí nghiệm, trung tâm nghiên cứu phối hợp với nước ngoài, gia tăng tiềm lực khoa học và công nghệ của Đại học Quốc gia Hà Nội.

2. Thực trạng nguồn học liệu điện tử

Đảm bảo cung cấp các sản phẩm và dịch vụ thông tin - thư viện chất lượng cao, đáp ứng các yêu cầu của phương thức đào tạo theo tín chỉ, đào tạo đẳng cấp quốc tế và nghiên cứu khoa học trình độ cao của ĐHQGHN. Bên cạnh những nguồn thông tin chủ yếu do Trung tâm xây dựng và được bổ sung trong nhiều năm qua như CSDL về (sách báo, tạp chí), CSDL Bài trích tạp chí, CSDL các công trình nghiên cứu khoa học của cán bộ ĐHQGHN, CSDL Thư mục Hồ Chí Minh, CSDL môn học là danh mục các tài liệu phục vụ các môn học được thiết kế theo khung chương trình đào tạo cử nhân của ĐHQGHN, Trung tâm đã từng bước xây dựng và phát triển nguồn tin điện tử. Trung tâm đã tạo lập, lưu giữ, quản trị, cập nhật, phát triển và đưa vào phục vụ nguồn tin điện tử lớn với vốn tư liệu phong phú và đa dạng, thuộc nhiều lĩnh vực khác nhau của các nhà cung cấp thông tin hàng đầu thế giới. Các cơ sở dữ liệu điện tử (CSDL) như:

MathSciNet: Cơ sở dữ liệu về các bài điểm báo, tóm tắt, bài trích và thông tin biên mục ngành toán học do American Mathematical Society phát hành.

ScienceDirect: Hơn 2500 tạp chí điện tử với 24 lĩnh vực từ năm 2007 đến nay.

Nguồn tài nguyên số là một bổ sung mang tính đột biến, vừa tăng nhanh về số lượng, vừa đảm bảo chất lượng. Hầu hết các nguồn tin này đều được cập nhật hàng ngày, hàng giờ; tra cứu nhanh, nhiều người cùng tra cứu một lúc, có thể truy cập nguồn tin miễn phí tại chỗ hoặc trực tuyến tại nhà, hoặc bất cứ chỗ nào nếu có mạng internet.

Với nguồn lực mạnh về con người và thông tin, Trung tâm đã hình thành một hệ thống sản phẩm và dịch vụ thông tin đa dạng, đáp ứng yêu cầu của người dùng tin. Hệ thống nguồn tin rất phong phú và đa dạng, có khả năng đáp ứng được nhu cầu thông tin cho công tác nghiên cứu khoa học và đào tạo.

Kết quả đạt được

Vượt qua khó khăn, phát huy tính chủ động sáng tạo, Trung Tâm đã sớm lựa chọn được chiến lược tạo lập nguồn thông tin, thích ứng với nhịp độ phát triển của đất nước. Trong thời gian qua, được sự quan tâm, chỉ đạo sát sao của ĐHQGHN, hoạt động thông tin của Trung Tâm đã có những bước phát triển và đã đạt được những kết quả đáng khích lệ.

Nguồn thông tin tạo lập có định hướng mục tiêu rõ ràng, tập trung mọi khả năng vào một số nội dung chính, đáp ứng được nhu cầu thông tin cơ bản của công tác nghiên cứu và đào tạo của toàn ĐHQGHN.

- Phục vụ đáp ứng thông tin cho các cấp lãnh đạo, quản lý trong quá trình chuẩn bị ra quyết định và ban hành các chủ trương chính sách mới.

- Phục vụ đáp ứng thông tin cho các viện, trung tâm nghiên cứu, các trường đại học, nhằm hỗ trợ cho quá trình tiếp thu, khám phá, kế thừa và phát triển các lĩnh vực KH&CN. Đặc biệt là phục vụ thẩm định thông tin cho hàng trăm đề tài nghiên cứu mới mỗi năm, tránh đầu tư nghiên cứu trùng lặp, lãng phí.

- Phục vụ đáp ứng thông tin phục vụ nhu cầu học tập cho học sinh, sinh viên toàn ĐHQGHN.

Một số nguồn tin có thể sẽ được chia sẻ trên mạng cho các thành viên mạng để khai thác phục vụ công tác nghiên cứu, đào tạo và hoạt động chuyên môn của các đơn vị thành viên. Bên cạnh đó, Trung tâm đã triển khai những dịch vụ thông tin thích hợp, linh hoạt để phục vụ cho các đối tượng người dùng tin. Đặc biệt Trung tâm đã tổ chức dịch vụ nâng cao chất lượng phục vụ người dùng tin, góp phần đưa thông tin đến với người dùng tin.

Cùng với sự gia tăng không ngừng số lượng tài liệu điện tử và tài liệu truyền thống, Trung tâm ngày càng thu hút được nhiều đối tượng người dùng tin đến khai thác, sử dụng. Kết quả này cho thấy bạn đọc đến Trung tâm ngày một nhiều hơn, các sản phẩm và dịch vụ của Trung tâm đã đáp ứng được tương đối tốt nhu cầu học tập nghiên cứu, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo của ĐHQGHN.

Có thể nói nguồn tài nguyên số của Trung tâm là một loại “tài sản tri thức” vô giá, góp phần thiết thực cho yêu cầu nghiên cứu và đào tạo của toàn ĐHQGHN.

Một số hạn chế

Mặc dù Trung tâm đã có chính sách xây dựng và phát triển nguồn học liệu điện tử nhưng do ngân sách được cấp còn hàng năm còn hạn chế, chỉ mới đáp ứng được các hoạt động thường xuyên, chưa hỗ trợ nhiều cho kế hoạch phát triển toàn diện đáp ứng nhu cầu thông tin phục vụ đào tạo và nghiên cứu khoa học ngày càng cao của ĐHQGHN.

Chưa nhận được sự phối hợp tích cực từ các đơn vị đào tạo trong các công tác chuyên môn như: sự hỗ trợ chấm chọn danh mục tài liệu theo yêu cầu, cung cấp thông tin về các ngành đào tạo mới, nộp lưu chiểu các tài liệu nội sinh (kỷ yếu hội nghị, hội thảo, đề tài nghiên cứu khoa học, sản phẩm xuất bản).

Việc phát triển nguồn học liệu tại trường đại học phụ thuộc trực tiếp vào quan điểm của người quản lý, vào ý thức và sự tham gia của người dùng tin, vào chiến lược phát triển hoạt động thông tin thư viện. Nguồn học liệu số trong trường đại học đã và sẽ đóng vai trò quan trọng. Đây là nguồn tin được tạo lập và phát triển chủ yếu thông qua một hệ

thống chính sách đồng bộ và các giải pháp về công nghệ. Với mục tiêu trở thành nhà cung cấp thông tin trên mạng để phục vụ trực tiếp các hoạt động nghiên cứu và đào tạo, Trung tâm phải quan tâm đến việc phát triển nguồn học liệu dưới dạng có thể khai thác trực tuyến. Đó là xu thế phát triển nguồn học liệu tại các trường đại học trong tương lai gần.

3. Kế hoạch phát triển nguồn học liệu điện tử

Với định hướng đại học nghiên cứu, song song với việc tăng cường năng lực đào tạo, nghiên cứu và đẩy mạnh chất lượng công bố khoa học trên các tạp chí quốc tế, lãnh đạo ĐHQGHN luôn quan tâm và chú trọng thiết lập quan hệ hợp tác toàn diện với các bộ, ban, ngành, doanh nghiệp, cơ sở đào tạo, nghiên cứu và các nhà xuất bản lớn trong và ngoài nước.

Học liệu điện tử là nguồn tài nguyên vô cùng quan trọng và cần thiết đã được sự quan tâm đặc biệt của bạn đọc. Để nhằm bắt kịp sự tiến bộ của khoa học công nghệ, trong những năm qua, Trung tâm TT- TV, ĐHQGHN đã hết sức mình phát triển nguồn tài nguyên này, và đây cũng là chiến lược phát triển của một thư viện hiện đại đem nguồn tài nguyên không biên giới mọi lúc mọi nơi đến cho bạn đọc, đặc biệt bạn đọc là các giảng viên, các nhà nghiên cứu trong trường những tài liệu mới nhất.

Trung tâm đang tiếp tục xây dựng nguồn học liệu điện tử, Dịch vụ số hóa tài liệu đóng tập và biên tập siêu dữ liệu cho bộ sưu tập số phục vụ nhu cầu thông tin của cán bộ, giáo viên và sinh viên trong trường. Nguồn học liệu điện tử được cập nhật hàng ngày bao gồm các giáo trình - bài giảng; luận án tiến sỹ - luận văn thạc sỹ; kết quả nghiên cứu KHCN; sách chuyên khảo; sách tham khảo khác dưới dạng toàn văn. Các tài liệu có trong nguồn học liệu này được quản lý và tổ chức khai thác bằng một phần mềm Quản lý nguồn học liệu này.

Trung tâm đang nỗ lực xây dựng, bổ sung và phát triển các kho tài nguyên thông tin (đặc biệt là tài nguyên thông tin dưới dạng điện tử). Nhằm xây dựng chính sách bổ sung hiệu quả cho thư viện của đại học nghiên cứu, Trung tâm đã có buổi làm việc với đơn vị cung cấp các CSDL điện tử lớn là đại diện chính thức của các nhà xuất bản lớn, uy tín trên thế giới và là đối tác chính của Trung tâm trong nhiều năm qua về cung cấp các sản phẩm, dịch vụ điện tử như: công ty IGroup Việt Nam, Công ty TNHH Nam Hoàng.

Bên cạnh các các sản phẩm và dịch vụ mà ĐHQGHN đã từng sử dụng như: IEEE, ACM, IEEE CS, Springer, Sage Publication,... tới các sản phẩm mới với những tính năng tối ưu nhất, hỗ trợ tối đa cho người sử dụng trong quá trình học tập, giảng dạy và nghiên cứu khoa học như: Book 24x7, Spie, Iop, Karger, Knowledge Transmission, Turnitin,... trong đó đáng chú ý nhất là 2 sản phẩm Turnitin (chương trình phát hiện sự trùng lặp, sao

chép văn bản) và Knowledge Transmission (phần mềm tích hợp cung cấp các khóa học tiếng Anh trực tuyến).

Ý kiến đề xuất

Giải pháp xây dựng và phát triển các kho tài nguyên số (chủ yếu là xây dựng và phát triển học liệu mở, truy cập mở, các CSDL toàn văn) tại Trung tâm là một bước đi cần thiết hướng tới mục tiêu phát triển TVĐT, góp phần giải quyết các vấn đề đổi mới và nâng cao năng lực, chất lượng đào tạo, nghiên cứu khoa học và kiểm định chất lượng đào tạo của ĐHQGHN.

Tuy nhiên toàn bộ các CSDL điện tử cũ chủ yếu được mua bằng kinh phí của dự án. Do đó nếu không tiếp tục được duy trì, độc giả của Trung tâm sẽ không thể tiếp cận được các nguồn tài nguyên thông tin có chất lượng cao để phục vụ học tập và nghiên cứu, đặc biệt là trong giai đoạn ĐHQGHN đẩy mạnh các ngành, chuyên ngành đào tạo đẳng cấp quốc tế. Chính vì vậy, nguồn tài nguyên thông tin đã được đầu tư của Trung tâm cần tiếp tục được kế thừa và thậm chí phải phát triển thêm các nguồn tài nguyên thông tin mới. *Đề nghị Đại học Quốc gia Hà Nội xem xét, cấp kinh phí để Trung tâm nhanh chóng làm các thủ tục đặt mua các CSDL theo đề nghị của các Trường, đáp ứng nhu cầu nghiên cứu, giảng dạy và học tập của cán bộ, sinh viên.*

Từ những biểu ghi thư mục đầu tiên với trang thiết bị điện tử thiếu thôn, lạc hậu, đến nay Trung tâm đã chuyển mình trở thành một trong những cơ quan thông tin thư viện dẫn đầu cả nước về mọi mặt từ cơ sở vật chất kỹ thuật đến công nghệ tiên tiến, phần mềm tích hợp hiện đại, đặc biệt là kho dữ liệu số phong phú với hơn một trăm ngàn biểu ghi thư mục, các CSDL toàn văn bao gồm sách điện tử, tạp chí chuyên ngành. Trung tâm đang số hóa dần tài liệu dạng in sang dạng số, có chính sách ưu tiên cho từng loại hình tài liệu. Đội ngũ cán bộ của Trung tâm được trẻ hóa, họ năng động hơn trong công việc, tự tin trong chuyên môn, luôn sẵn sàng định hướng và đào tạo người dùng tin trở thành người dùng tin thông thái. Cán bộ thư viện từ người giữ sách thụ động chuyển sang vai trò chủ động của người cung cấp thông tin. Tuy nhiên, trên bước đường chuyển đổi sang môi trường số hóa Trung tâm sẽ gặp phải không ít khó khăn đòi hỏi có sự chỉ đạo, hợp tác, đồng thuận cao của lãnh đạo các cấp, các thành viên trong thư viện.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Trung tâm Thông tin – Thư viện, Đại học Quốc gia Hà Nội (2010), *Chiến lược phát triển Trung tâm Thông tin – Thư viện, Đại học Quốc gia Hà Nội đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030.*
2. Đại học Quốc gia Hà Nội (2016), *Kế hoạch phát triển Đại học Quốc gia Hà Nội 5 năm giai đoạn 2016-2020*

3. Nguyễn Huy Chương (2005), “Phục vụ xây dựng đại học điện tử tại Đại học Quốc gia Hà Nội: các giải pháp gắn kết hoạt động thông tin thư viện với hoạt động nghiên cứu, giảng dạy và học tập của cán bộ và sinh viên”, *Kỷ yếu Đại hội Đảng bộ ĐHQGHN lần thứ III*, Hà Nội
4. Nguyễn Thị Đào, Phan Thị Lý (2006), “Nguồn tin điện tử”, *Thư viện Việt Nam*, (1).
5. Vũ Bích Ngân (2016), “Hướng đến một mô hình thư viện đại học hiện đại phục vụ chiến lược nâng cao chất lượng giáo dục đại học”, <http://nlv.gov.vn/nghep-vu-thu-vien/huong-den-mot-mo-hinh-thuvien-dai-hoc-hien-dai-phuc-vu-chien-luoc-nang-cao-chat-luong-giao-duc-dai-hoc.html>.